

dojamowe, u pozostałych (47%) leczenie było skojarzone z laseroterapią. Wskazaniami do leczenia były przeciwwskazania do leczenia radykalnego oraz różnego stopnia dysfagia oceniana według pięciostopniowej skali EORTC.

Metoda: W znieczuleniu miejscowym zakładano do przelęku standardowy aplikator typu „bougie”. Prawidłowość jego położenia oraz obszar terapeutyczny określano na podstawie radiogramów. Na tej podstawie opracowywano indywidualny plan leczenia w komputerowym systemie ABACUS 1,6. Chorzy byli napromieniani źródłem Ir-192 o wysokiej mocy dawki, techniką afterloading z użyciem aparatu GammaMed 12i. Zakres stosowanych dawek oraz sposób ich frakcjonowania zależał od stanu ogólnego chorych oraz przebytego wcześniej leczenia.

Chorzy po leczeniu poddawani byli badaniom kontrolnym, w trakcie których oceniano stopień ustąpienia dysfagii oraz czas do nawrotu dolegliwości. Okres obserwacji wynosił od 1 do 9 miesięcy. We wstępnej analizie wyników stwierdzono u ok. 90% chorych zmniejszenie stopnia dysfagii o co najmniej 1 stopień.

14

WEWNĄTRZOSKRZELOWA BRT-HDR W RAKU OSKRZELA - PRZYCZYNY NIEPOWODZEŃ

M. Mączko, R. Kabarowski, W. Kośniewski, M. Pamucka

Wojewódzki Ośrodek Onkologii, Zakład Radioterapii, Opole

Cel pracy: Próba analizy czynników, wpływających na niepowodzenia w leczeniu BRT raka oskrzela.

Materiał i metody: W okresie od X. 97 do V. 00 (31 miesięcy) leczono przy użyciu brachyterapii wewnątrzoskrzelowej HDR 180 chorych na raka oskrzela. Z tej grupy wyodrębniono 150 pacjentów, u których oceniano poprawę obiektywną (w badaniu radiologicznym i bronchoskopowym) oraz poprawę subiektywną. Analizie poddano 92 chorych (grupa 1), u których nie odnotowano poprawy po zakończeniu brachyterapii, porównując z grupą 2 (58 chorych), u których stwierdzono poprawę. Średni wiek chorych w grupie 1 wynosił 61 lat, w grupie 2 - 58,3 lat, średni stan ogólny wg skali Karnofsky'ego w obu grupach - 70. Więcej niż 1 oskrzele zajęte było u 35 chorych, w grupie 1 i u 18 w grupie 2, u 7 pacjentów w grupie 1 i u 2 pacjentów w grupie 2 zmiany były obustronne. Ostroga główna i/ lub tchawica zajęta była u 15 pacjentów w grupie 1 i u 3 pacjentów w grupie 2. Dawka całkowita i liczba frakcji wynosiły odpowiednio: 22,5Gy/ 3 frakcje - 8 pacjentów (grupa 1) i 9 pacjentów (grupa 2), 15 Gy/ 2 frakcje - 69 pacjentów (grupa 1) i 40 pacjentów (grupa 2), 10 Gy/ 1 frakcję - 15 pacjentów (grupa 1) i 9 pacjentów (grupa 2).

Wyniki: W grupie 1 (92 chorych) stabilizację bronchoskopową odnotowano u 85 chorych (92,4%), zaś progresję - u 7 (7,6%). Średni wiek w obu grupach był podobny i wynosił 61 lat (grupa 1) i 58 lat (grupa 2). Średni stopień sprawności wg Karnofsky'ego w obu grupach był identyczny i wynosił 70. Naciekanie więcej niż 1 oskrzela, zmiany obustronne i/ lub zajęcie tchawicy stwierdzono w grupie 1 częściej niż w 2 (odpowiednio 38% vs 30%, 7,6% vs 3,5%, 16% vs 5%). Procent pacjentów, którzy otrzymali 1, 2, 3 frakcje był w obu grupach podobny.

Wnioski: Nierówne grupy pacjentów uniemożliwiają wyciągnięcie wiążących wniosków. Na podstawie przedstawionego materiału można stwierdzić, że wiek i stopień sprawności nie miały wpływu na uzyskanie poprawy po BRT, podobnie jak i liczba frakcji. Znacząca natomiast wydaje się być rozległość nacieku (zajęte 1 i więcej oskrzela, ostroga główna i tchawica).

15

BRACHYTERAPIA HDR W PALIATYWNYM LECZENIU ZAAWANSOWANEGO RAKA PRZELĘKU – OCENA SKUTECZNOŚCI METODY

T. Rutkowski, B. Białas, A. Rembielak, M. Fijałkowski

Samodzielna Pracownia Brachyterapii, Centrum Onkologii - Instytut w Gliwicach

Cel pracy: Ocena skuteczności paliatywnej brachyterapii (BT) w leczeniu zaawansowanego raka przelęku.

Materiały i metody: W latach 1992-1999 w Instytucie Onkologii w Gliwicach leczono paliatywnie BT HDR 28 chorych na zaawansowanego raka przełyku. Dawka frakcyjna promieniowania wynosiła 7–7,5 Gy w odległości 0,5 cm od powierzchni aplikatora o średnicy 6 mm. Dawka całkowita wynosiła 7–22,5 Gy, frakcja co 7 dni. Skuteczność BT oceniano na podstawie analizy subiektywnego odczucia poprawy, stopnia dysfagii po leczeniu, wzrostu masy ciała, regresji radiologicznej nacieku. Przeanalizowano rodzaj i częstość powikłań.

Wyniki: Regresję radiologiczną, zmniejszenie dysfagii oraz stabilizację masy ciała obserwowano odpowiednio u 17 (60%), 16 (57%) i 19 (68%) chorych. Odczucie subiektywnej poprawy podało 15 (54%) chorych. Czas trwania efektu paliatywnego wahał się w granicach od 1 tygodnia do ponad 1 roku i wynosił średnio 60 dni. Ciężkie powikłania w postaci przetoki i zapalenia przełyku wystąpiły odpowiednio u 5 i 1 chorego (21%).

Wnioski: W badanej grupie BT HDR okazała się skuteczną metodą paliatywnego leczenia zaawansowanego raka przełyku, aczkolwiek obarczoną znacznym odsetkiem powikłań. Dla tych chorych jednak alternatywą było wyłącznie leczenie objawowe.

16

BRACHYTERAPIA ŚRÓDOPERACYJNA MIĘSAKÓW PRZESTRZENI ZAOTRZEWNOWEJ - OCENA WCZESNEJ TOLERANCJI

A. Kulik*, **J. Łyczek***, **W. Dziewirski****, **W. Ruka****, **A. Olszewska*****, **J. Jarosz******,
A. Kaspróicz*, **H. Dolińska***

Zakład Brachyterapii *, Klinika Nowotworów Tkanek Miękkich i Kości**, Zakład Fizyki Medycznej ***,
Zakład Anestezjologii****, Centrum Onkologii - Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie w Warszawie

Cel pracy: Celem pracy jest ocena wczesnej tolerancji i skuteczności śródoperacyjnej brachyterapii HDR w leczeniu mięsaków tkanek miękkich.

Metoda: W 1992 r.w Memorial Sloan-Kettering Cancer Center w NY opracowano metodę napromieniania śródoperacyjnego HDR z użyciem aplikatora typu HAM. Metodę tę w 1999r. zaczęto stosować w Zakładzie Brachyterapii CO w Warszawie. Do leczenia kwalifikowani są chorzy z histopatologicznie potwierdzonym mięsakiem zlokalizowanym w przestrzeni zaotrzewnowej (jako leczenie pierwotne lub leczenie wznowy miejscowej). Po wykonaniu badań obrazowych i wstępnym określeniu zakresu zabiegu przeprowadzana jest operacja usunięcia guza oraz oklipsowania łoży. Aplikator typu HAM umieszczany jest w łoży po usunięciu guza, a zakres objętości do napromieniania określany jest w zależności od sytuacji klinicznej i radykalizmu operacyjnego. Po weryfikacji radiologicznej położenia aplikatora i przygotowaniu indywidualnego planu leczenia z użyciem SPL Abacus 1.6 przeprowadzane jest napromienianie w warunkach znieczulenia ogólnego pod kontrolą podstawowych funkcji życiowych i na oddechu wspomaganym. Usunięcie aplikatora oraz opracowanie rany operacyjnej przeprowadzane jest w warunkach bloku operacyjnego. W dotychczas leczonej grupie chorych obserwowano dobrą tolerancję przedstawianej metody. Nie stwierdzono powikłań wynikających z jednoczesowego zastosowania leczenia operacyjnego oraz śródoperacyjnej brachyterapii HDR.

17

BRACHYTERAPIA PRZY UŻYCIU IRYDU 192 W LECZENIU ODROSTÓW GLEJAKÓW MÓZGU

R. Makarewicz **, **J. Furtak**, **M. Harat**, **T. Szyłberg***, **J. Terlikiewicz****

Klinika Neurochirurgii, 10 Wojskowy Szpital Kliniczny, *Zakład Patomorfologii, 10 Wojskowy Szpital Kliniczny, **Oddział Brachyterapii, Regionalne Centrum Onkologii w Bydgoszczy

W okresie od listopada 1996 do listopada 1999 w Oddziale Brachyterapii Regionalnego Centrum Onkologii w Bydgoszczy i w Klinice Neurochirurgii 10 Wojskowego Szpitala Klinicznego w Bydgoszczy